

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни**

"ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ"

**для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту.
Протокол № 1 від 30.08.2012 р.

Укладач Проскура О. Ю.

M54   Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Фінанси, гроші та кредит" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання / укл. О. Ю. Проскура. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 44 с. (Укр. мов.)

Подано перелік питань для самостійного опрацювання, питання для самоконтролю та теми для написання есе.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Вступ

Самостійна робота студента – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи.

Метою самостійної роботи студента є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасної моделі фахівця вищої кваліфікації. Самостійна робота з навчальної дисципліни "Фінанси, гроші та кредит" дозволить забезпечити розширення й поглиблення теоретичних і практичних знань студента; набути уміння застосувати теоретичні знання при вирішенні конкретних завдань із фінансово-економічної та кредитної сфери; шукати сучасні наукові досягнення і застосовувати їх на практиці.

Основними формами самостійної роботи з навчальної дисципліни для студентів є:

- опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу;

- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;

  - виконання домашніх завдань;

  - підготовка до семінарських та практичних занять;

  - підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;

- систематизація вивченого матеріалу навчальної дисципліни перед написанням модулів та іспитом;

- підготовка есе на статті зарубіжних і вітчизняних авторів за визначеною тематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу; аналітичний розгляд наукової публікації.

Самостійна робота студента повинна привчати його застосовувати комп'ютерну техніку для аналізу даних та побудови графіків, таблиць і діаграм. Робота над літературними джерелами виробить у студента аналітичне мислення, сформує власний погляд щодо теоретичних і практичних фінансових та грошових проблем, навчить його робити обґрунтовані висновки й пропозиції під час вирішення практичних завдань.

Змістовний модуль 1. Фінанси

Тема 1. Сутність та функції фінансів

Питання для самостійного опрацювання

1. Історія розвитку фінансів в Україні.
2. Основні макропоказники – валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт, національне багатство, національний дохід тощо.
3. Розрахунок рівня централізації ВВП у бюджеті України.

Література: [2; 9; 24; 30; 35; 36].

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає внутрішній зміст фінансів?
2. Хто є суб'єктами фінансових відносин?
3. У чому полягає суть і механізм дії розподільчої функції фінансів?
4. Які існують види фінансового контролю?
5. Чим характеризуються фінансові моделі ринкової та адміністративної економіки?
6. У назвах яких літературних творів присутні слова: фінанси, гроші, кредит, податки, доходи, витрати?
7. Дайте визначення фінансовим ресурсам. Наведіть приклади централізованих та децентралізованих фінансових ресурсів.
8. Який розмір бюджетної централізації ВВП має Україна?

Теми для написання есе

1. Фінанси як наука, об'єктивна необхідність фінансів.
2. Взаємозв'язок понять: фінанси і гроші, фінанси і ціни, фінанси і заробітна плата, фінанси і кредит.
3. Вплив фінансів на розвиток економіки.
4. Об'єктивні умови виникнення фінансів.
5. Характеристика суб'єктів та об'єктів фінансових відносин.

Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм

Питання для самостійного опрацювання

1. Внутрішня структура фінансової системи за регіональним аспектом її побудови.
2. Світова та регіональні фінансові системи.

3. Функції органів управління фінансовою системою України – міністерства фінансів, казначейства, розрахункової палати, державної податкової адміністрації тощо.

Література: [2; 9; 30; 34; 36; 37].

Питання для самоконтролю

1. Що є фінансовою системою за внутрішньою побудовою? Що характеризують сфери та ланки фінансової системи?
2. Яка організаційна структура фінансової системи?
3. Який склад і функції фінансових органів України?
4. Що таке страхування? Пояснить, чому ця ланка не належить до жодної зі сфер фінансової системи?
4. Дайте визначення категорії "фінансова політика". Наведіть приклади стратегії та тактиці фінансової політики.
5. Розкрийте сутність фінансового механізму.
6. Які державні органи управляють фінансами?
7. Назвіть функції, які притаманні фінансовому управлінню.
8. Ким та як здійснюється правове регулювання фінансових відносин?

Теми для написання есе

1. Місце фінансового механізму в системі державного регулювання економіки.
2. Міністерство фінансів як основний орган управління фінансами держави.
3. Роль контрольно-регулюючих органів в забезпеченні фінансового механізму держави. Основні напрями фінансової стратегії України.

Тема 3. Податкова система держави

Питання для самостійного опрацювання

1. Податкова система України, основні етапи її становлення.
2. Принципи оподаткування в Україні.
3. Місце податкової системи в організаційній структурі державних фінансів.
4. Загальнодержавні та місцеві податки в Україні.

Література: [2; 9; 16; 30; 35; 36].

Питання для самоконтролю

1. Що таке податки та які функції вони виконують?
2. Визначте основні елементи податків.
3. Порівняйте прямі та непрямі податки. Наведіть приклади.
4. Дайте визначення податкової системи та податкової політики.
5. Які види загальнодержавних податків встановлені українським законодавством?

Теми для написання есе

1. Податкове навантаження та його вплив на ділову активність.
2. Вплив податків на економічну діяльність підприємств.
3. Податкові пільги як складова господарської системи України.
4. Принципи надання податкових преференцій.

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Питання для самостійного опрацювання

1. Основні положення бюджетного Кодексу України.
2. Принципи побудови бюджету України.
3. Особливості державного бюджету України на поточний рік.
4. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні.

Література: [2; 3; 7; 8; 11; 19; 25; 33 – 35].

Питання для самоконтролю

1. Що є бюджетом держави як економічної категорії?
2. У чому виражається матеріальний зміст бюджету?
3. Назвіть функції державного бюджету.
4. Яку структуру має бюджет держави?
5. Що таке бюджетний дефіцит та які основні причини його виникнення?
6. Який стан бюджету як фінансового плану є найбільш привабливим у довгостроковому та короткостроковому періодах?
7. З яких бюджетів складається бюджетна система України?
8. Дайте визначення категоріям бюджетний устрій, бюджетна система та бюджетний процес.
9. Що має більшу тривалість: бюджетний процес чи бюджетний період? Відповідь обґрунтуйте.
10. Охарактеризуйте основні етапи бюджетного процесу.

11. Які існують способи формування доходів місцевих органів влади?
12. Порівняйте категорії державні дотації, субвенції та субсидії?
13. Який розмір мають доходи державного бюджету та бюджетного дефіциту України у поточному році?

Теми для написання есе

1. Форми бюджетного фінансування.
2. Бюджет як інструмент реалізації соціально-економічних програм.
3. Вплив бюджетної політики на інфляційний процес.
4. Особливості бюджетних систем різних країн.

Тема 5. Державні доходи і видатки

Питання для самостійного опрацювання

1. Прибуток державних підприємств.
2. Склад і призначення неподаткових надходжень бюджету.
3. Якісна характеристика державних видатків.
4. Проблеми і перспективи функціонування державних цільових фондів.

Література: [2; 7; 8; 11; 19; 25; 34; 36].

Питання для самоконтролю

1. Який склад державних фінансів і що вони характеризують?
2. Що є системою державних доходів та видатків?
3. Якими грошовими потоками характеризується сфера державних фінансів?
4. Обґрунтуйте необхідність існування державних цільових фондів.
5. Які цільові фонди існують в Україні? Які джерела формування та напрями використання коштів цих фондів?
6. Зі скількох рівнів складається система пенсійного забезпечення в Україні?

Теми для написання есе

1. Особливості функціонування системи державних фінансів в Україні.
2. Особливості формування державних доходів.
3. Зарубіжний досвід пенсійного забезпечення.

Тема 6. Державний кредит

Питання для самостійного опрацювання

1. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій.
2. Емісія державних боргових цінних паперів: вибір їх видів, обґрунтування термінів обігу, форми виплати доходів тощо.
3. Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплати в Україні.

Література: [1; 2; 24; 26; 34 – 36].

Питання для самоконтролю

1. Назвіть суб'єктів державного кредиту.
2. Як класифікується державний кредит за правовим оформленням?
3. Порівняйте категорії державний кредит та державний борг.
4. Які види державного боргу ви знаєте?
5. У чому полягає суть системи управління державним боргом?
6. Який розмір державного боргу в абсолютному та відносному значенні має Україна у поточному році?

Теми для написання есе

1. Державний борг та механізм його обслуговування.
2. Структура державного боргу та механізми його формування.
3. Вплив державного боргу на фінансовий стан держави.
4. Джерела погашення державного боргу.
5. Нормативно-правове регулювання розміру внутрішнього і зовнішнього державного боргу.
6. Зарубіжний досвід обслуговування державного боргу.

Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності.
2. Види неприбуткових організацій.
3. Особливості та завдання неприбуткових організацій.
4. Благодійництво. Спонсорство. Меценатство.

Література: [2; 9; 28; 30; 33 – 35].

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність фінансів підприємств. З яких ланок вони складаються?
2. Назвіть основні функції фінансів підприємств.
3. У яких формах може здійснюватися фінансове забезпечення відтворювальних витрат підприємства?
4. Як класифікуються джерела коштів підприємства?
5. Які фонди підприємства формуються із чистого прибутку?
6. Які неприбуткові організації ви знаєте? Назвіть джерела формування коштів цих організацій.

Тема 8. Фінанси населення

Питання для самостійного опрацювання

1. Джерела формування доходів населення.
2. Номінальна та реальна заробітна плата.
3. Досягнення економістів в галузі дослідження фінансів населення.
4. Сучасні тенденції формування заощаджень населення України.

Література: [2; 9; 30; 35].

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте сферу фінансів населення.
2. Які види кредитів можуть залучати домогосподарства?
3. З яких джерел формуються доходи населення?
4. Назвіть порядок використання доходів населення.
5. Розкрийте зміст категорії "фінансовий портфель громадянина".

Теми для написання есе

1. Зарубіжний досвід іпотечного кредитування.
2. Напрями реалізації пенсійної реформи в Україні.
3. Обов'язкове медичне страхування населення зарубіжних країн.
4. Банківське кредитування освітніх програм населення.
5. Оцінка банком кредитоспроможності позичальника – фізичної особи.

Тема 9. Фінансовий ринок

Питання для самостійного опрацювання

1. Інфраструктура фінансового ринку.
2. Інфраструктура кредитного ринку.
3. Фондова біржа та її основні функції.

4. Призначення та види фондових індексів.
  5. Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.
- Література:** [1; 2; 18; 26; 29; 34; 35].

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність фінансового ринку.
2. Обґрунтуйте необхідність існування фінансових посередників. Яких фінансових посередників ви знаєте?
3. За якими ознаками структурується фінансовий ринок?
4. Що є ринком грошей, капіталів, цінних паперів?
5. Чому виникла необхідність в існуванні позабіржового ринку цінних паперів?
6. Які інструменти використовуються на ринку цінних паперів?
7. У чому полягає різниця між акціями та облігаціями?
8. Як класифікуються акції та облігації?
9. Дайте визначення дивіденду на акцію. За яких умов він сплачується?
10. Порівняйте привілейовані та прості акції.
11. Порівняйте державні облігації та казначейські зобов'язання.
12. Чому дохід за облігаціями називають купонним? У чому полягає сутність облігації з нульовим купоном?

Теми для написання есе

1. Основні фінансові посередники.
2. Особливості ринку цінних паперів в Україні.
3. Механізм управління акціонерним товариством.
4. Сутність та класифікація векселів.
5. Облігації внутрішньої державної позики.

Тема 10. Міжнародні фінанси

Питання для самостійного опрацювання

1. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів.
2. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави.
3. Ціноутворення на валютному ринку.
4. Валютна політика України.

5. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку.

6. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

Література: [1; 2; 9; 18; 22; 30; 34; 37].

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність міжнародних фінансів. З яких ланок вони складаються?

2. Назвіть основних учасників міжнародного фінансового ринку.

3. Хто є суб'єктами міжнародного кредиту?

4. Охарактеризуйте основні види міжнародного кредиту.

Теми для написання есе

1. Роль телекомунікаційних технологій для функціонування світової фінансової системи.

2. Роль міжнародних інвестиційних інструментів на світовому фінансовому ринку.

3. Міжнародний валютний фонд.

4. Проблеми та перспективи співробітництва України з Міжнародним валютним фондом.

5. Міжбанківські відсоткові ставки.

Контрольні запитання для самодіагностики

I. Тестові запитання

1. Сукупність економічних відносин, що відображають формування та використання фондів грошових коштів у процесі їх кругообігу, зветься: а) фінансовими ресурсами; б) фінансами; в) грошима; г) цінними паперами.

2. Суб'єктами фінансових відносин є: а) фізичні та юридичні особи; б) держава та юридичні особи; в) держава та фізичні особи; г) держава, фізичні та юридичні особи.

3. Фінансам притаманні такі риси: а) це завжди грошові відносини; б) це розподільчі відносини; в) це відносини, пов'язані з формуванням та використанням фондів грошових коштів; г) усі варіанти правильні.

4. Сукупність доходів і надходжень, що знаходяться у розпорядженні суб'єкта господарювання, зветься: а) фінансовими ресурсами; б) фінансами; в) грошима; г) цінними паперами.

5. Функцією фінансів є: а) розподільча функція; б) контрольна функція; в) функція формування грошових доходів; г) усі варіанти правильні.

6. Контроль за фінансовою діяльністю підрозділів та служб підприємства зветься: а) відомчий; б) невідомчий; в) внутрішній; г) незалежний.

7. Контроль, який здійснюють контрольно-ревізійні відділи міністерств та відомств, зветься: а) відомчий; б) невідомчий; в) внутрішній; г) незалежний.

8. Контроль за фінансовою діяльністю підприємств, який здійснюють аудиторські фірми, зветься: а) відомчий; б) невідомчий; в) внутрішній; г) незалежний.

9. За строками проведення фінансовий контроль поділяється на: а) попередній і заключний; б) поточний і стратегічний; в) попередній, поточний та заключний; г) плановий та позаплановий.

10. Первинний розподіл вартості реалізованого національного доходу між тими, хто зайнятий у його створенні здійснюється у фінансовій моделі: а) ринкової економіки; б) адміністративної економіки; в) планової економіки; г) усі варіанти правильні.

11. Модель фінансових відносин, за якою переважна частина національного доходу відразу централізується у бюджеті та виключається з розподільчих відносин, зветься моделлю: а) ринкової економіки; б) адміністративної економіки; в) американської економіки; г) скандинавської економіки.

12. Максимальний рівень самозабезпечення фізичних і самофінансування юридичних осіб, незначний рівень бюджетної централізації характерний для фінансової моделі: а) ринкової економіки; б) адміністративної економіки; в) американської економіки; г) скандинавської економіки.

13. Абсолютні розміри грошових доходів населення, нарахованої заробітної плати і призначених місячних пенсій, виражені в цінах відповідних років, називаються: а) номінальним доходом; б) доходом у розпорядженні; в) реальним доходом; г) всі варіанти правильні.

14. Дохід, який може бути використаний на особисте споживання і особисті заощадження, називається: а) номінальним доходом; б) доходом у розпорядженні; в) реальним доходом; г) всі варіанти правильні.

15. Кількість товарів і послуг, яку можна купити в протязі певного періоду, називається: а) номінальним доходом; б) доходом у розпорядженні; в) реальним доходом; г) всі варіанти правильні.

16. Ланками державних фінансів є: а) бюджет держави і фонди цільового призначення; б) державний кредит; в) фінанси державного сектора; г) всі перераховані ланки.

17. За рівнем державні фінанси поділяються на: а) загальнодержавні та національні; б) загальнодержавні та місцеві; в) національні та районні; г) всі варіанти правильні.

18. Сума коштів, що мобілізуються державою для забезпечення своєї діяльності, називається: а) державний бюджет; б) державні доходи; в) державні витрати; г) всі варіанти правильні.

19. Державні доходи мобілізуються за допомогою: а) податків і обов'язкових платежів; б) державного кредиту; в) надходжень від державного майна; г) усіх перерахованих методів.

20. Доходи державних підприємств належать до: а) централізованих фінансів; б) децентралізованих фінансів; в) обидва варіанти правильні.

21. До внутрішніх відносин державних фінансів відносяться відносини між: а) цільовими фондами і фінансовим ринком; б) бюджетом та юридичними особами; в) бюджетом та цільовими фондами; г) цільовими фондами і фізичними особами.

22. До збільшення обсягів валового внутрішнього продукту і підвищенню темпів економічного зростання не призводить: а) військове споживання; б) громадянське споживання; в) грошові перекази населенню; г) всі варіанти правильні.

23. Основне призначення державних доходів: а) створення фінансової бази для забезпечення фінансової діяльності держави; б) забезпечення раціонального розміщення та ефективного використання державних засобів; в) обидва варіанти правильно.

24. Державний бюджет стає дефіцитним, як тільки: а) податки скорочуються; б) державні витрати перевищують доходи; в) державні витрати зростають.

25. Який з фондів не є постійним: а) пенсійний фонд; б) фонд зайнятості; в) інноваційний фонд; г) всі фонди є постійними.

26. Виділяють такі групи видатків бюджету: а) на управління і оборону; б) на економічну діяльність; в) на соціальний захист і соціальну сферу; г) всі варіанти правильні.

27. Зростання валового внутрішнього продукту призводить до: а) посилення ролі держави; б) послаблення ролі держави; в) обидва варіанти правильні.

28. Бюджет, як державний документ, з'явився у зв'язку з: а) виникненням держави; б) появою податків у грошовій формі; в) необхідністю обліку і планування державних витрат і доходів; г) всі варіанти правильні.

29. Бюджет є: а) переліком доходів і витрат держави, який затверджується у формі закону; б) сукупністю економічних відносин з приводу формування та використання централізованого фонду грошових коштів; в) централізований грошовий фонд держави; г) всі варіанти правильні.

30. Податкові надходження відображаються в: а) дохідній частині бюджету; б) видатковій частині бюджету; в) в обох частинах; г) не відображаються взагалі.

31. Державні цільові фонди відображаються в: а) дохідній частині бюджету; б) видатковій частині бюджету; в) в обох частинах; г) не відображаються взагалі.

32. Планування бюджету на основі вивчення реальної кон'юнктури називається методом: а) автоматичним; б) мажорацій і мінорацій; в) безпосередньої оцінки; г) всі варіанти правильні.

33. Планування бюджету на основі статистичної обробки динамічного ряду за кілька років називається методом: а) автоматичним; б) мажорацій і мінорацій; в) безпосередньої оцінки; г) всі варіанти правильні.

34. Який з перерахованих принципів не є принципом складання бюджету: а) єдність; б) платність; в) гласність; г) реальність.

35. Відкрите обговорення бюджету і затвердження законодавчим органом країни відображає принцип: а) єдності бюджету; б) платності; в) гласності; г) реальності.

36. В Україні нарахування прибуткового податку з громадян здійснюється з використанням податкових ставок: а) прогресивних; б) пропорційних; в) фіксованих; г) відносних.

37. В Україні нарахування податку на прибуток здійснюється з використанням податкових ставок: а) прогресивних; б) пропорційних; в) фіксованих; г) відносних.

38. Страхування на випадок постійної втрати працездатності здійснюється за допомогою: а) пенсійного фонду; б) фондів соціального страхування; в) фонду сприяння зайнятості; г) всі варіанти правильні.

39. Страхування на випадок тимчасової непрацездатності здійснюється за допомогою: а) пенсійного фонду; б) фондів соціального страхування; в) фонду сприяння зайнятості; г) всі варіанти правильні.

40. Яка з перерахованих характеристик не притаманна податкам: а) поворотний характер; б) примусовий характер; в) дохід держави; г) однобічний рух вартості.

41. До платежів, які добровільно внесені до держбюджету, відносяться: а) податки; б) митні платежі; в) плата за лотереї; г) всі варіанти правильні.

42. У розвинених країнах державні доходи формуються за рахунок податків на: а) 5 – 10 %; б) 30 – 40 %; в) 80 – 90 %.

43. Послідовність заходів щодо складання, розгляду і затвердження проекту держбюджету, називається: а) бюджетна система; б) бюджетний процес; в) бюджетне планування; г) виконання бюджету.

44. Стан бюджету як фінансового плану може характеризуватися такими показниками: а) бюджетний профіцит; б) бюджетний дефіцит; в) рівність доходів і витрат; г) всі варіанти правильні.

45. У розвинених країнах бюджет може бути: а) бездефіцитним; б) профіцитним; в) дефіцитним; г) всі варіанти правильні.

46. Мобілізація запланованих доходів і фінансування передбачених видатків держави, називається: а) бюджетна система; б) бюджетний процес; в) бюджетне планування; г) виконання бюджету.

47. Проект бюджету в Україні готує: а) верховна рада; б) міністерство фінансів; в) комітет з питань бюджету; г) податкова адміністрація.

48. Розгляд та прийняття держбюджету в Україні здійснює: а) верховна рада; б) міністерство фінансів; в) кабінет міністрів; г) податкова адміністрація.

49. Категорія, що передбачає певну еквівалентність відносин платника і держави, це: а) плата; б) відрахування; в) податки; г) збори.

50. Категорією, що передбачає цільове призначення платежів, є: А) плата; Б) відрахування; В) податки; Г) збори.

51. Платежі разового, випадкового і незначного за розмірами характеру називаються: а) плата; б) відрахування; в) податки; г) збори.

52. Податки, що стягуються безпосередньо із прибутку або майна платників податків, називаються: а) загальні; б) цільові; в) прямі; г) непрямі.

53. Податки, що включаються в ціну товару у вигляді надбавок, називаються: а) загальні; б) цільові; в) прямі; г) непрямі.

54. До прямих податків відноситься: а) податок на прибуток; б) податок на доходи фізичних осіб; в) податок на рекламу; г) всі варіанти правильні.

55. До непрямих податків відноситься: а) податок на землю; б) податок на прибуток; в) акцизний збір; г) всі варіанти правильні.

56. Податки, які є однаковими на території всієї країни і встановлюються верховною радою, називаються: а) загальні; б) цільові; в) прямі; г) державні.

57. Державний кредит не може бути оформлений шляхом: а) укладення угоди з кредитором; б) випуску облігацій; в) випуску акцій; г) випуску казначейських зобов'язань.

58. Яка з перерахованих характеристик не притаманна державним позикам: а) добровільний характер; б) безповоротний характер; в) збільшення державних видатків; г) наявність зустрічних фінансових зобов'язань.

59. Об'єднання кількох позик в одну з метою спрощення управління державним боргом називається: а) конверсія; б) консолідація; в) уніфікація; г) відстрочка погашення.

60. Передача зобов'язань позикам, що були випущені раніше, на нову позику з метою подовження терміну позики називається: а) конверсія; б) консолідація; в) уніфікація; г) відстрочка погашення.

61. Державний кредит характеризується такими ознаками: а) має окремий фонд фінансових ресурсів; б) має відокремлений орган управління; в) виступає джерелом покриття бюджетного дефіциту; г) всі варіанти.

62. Державні облігації, що випускаються для залучення коштів на внутрішньому ринку, називаються: а) облігації внутрішньої державної позики; б) ОВДП; в) ОВГЗ; г) всі варіанти правильні.

63. Державний кредит на відміну від податків: а) носить поворотний характер; б) носить добровільний характер; в) збільшує витрати держави; г) всі варіанти правильні.

64. Податки на відміну від державного кредиту: а) носять обов'язковий характер; б) є доходом держави; в) носять безповоротний характер; г) всі варіанти правильні.

65. Облігації, які продаються зі знижкою, а погашаються за номінальною вартістю, називаються: а) процентні; б) виграшні; в) дисконтні; г) всі варіанти правильні.

66. Доходом за дисконтними облігаціями є: а) сума дисконту; б) сума відсотків, що виплачуються власникам облігації за фіксованою ставкою; в) сума відсотків, що виплачуються власникам облігації за плаваючою ставкою; г) всі варіанти правильні.

67. Державний кредит може погашатися за рахунок: а) доходів від інвестування позичених коштів; б) додаткового надходження від податків або скорочення витрат держави; в) емісії грошей або рефінансування боргу; г) всі варіанти правильні.

68. Економічному зростанню сприяє повернення державного кредиту за рахунок: а) доходів від інвестування позичених коштів; б) додаткового надходження від податків або скорочення витрат держави; в) емісії грошей або рефінансування боргу; г) всі варіанти правильні.

69. Ціна грошової одиниці однієї країни, виражена в грошовій одиниці іншої країни, називається: а) валюта; б) національна валюта; в) валютний курс; г) конвертованість валюти.

70. Суб'єктами валютних відносин можуть бути: а) уряди різних країн; б) підприємства, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність; в) обидва варіанти правильні.

71. Грошова одиниця, яка використовується для визначення вартості одиниці товару і розрахунків за продані товари як на внутрішньому,

так і на зовнішніх ринках, називається: а) валютний курс; б) валюта; в) валютна система; г) всі варіанти правильні.

72. Факторами, що впливають на попит і пропозицію валюти, є: а) темпи інфляції; б) стан платіжного балансу країни; в) стан національного фінансового ринку; г) всі варіанти правильні.

73. Валютні курси можуть бути: а) фіксованими; б) плаваючими; в) змішаними; г) всі варіанти правильні.

74. Валютний курс, при якому центральний банк або уряд беруть на себе формальне зобов'язання продавати і купувати іноземну валюту за жорстко закріпленим курсом, називається: а) фіксованим; б) плаваючим; в) змішаним; г) всі варіанти правильні.

75. Валютний курс, що передбачає встановлення курсу на основі попиту і пропозиції, називається: а) фіксованим; б) плаваючим; в) змішаним; г) всі варіанти правильні.

76. Режимми системи плаваючих курсів є: а) плаваючий курс по щодо однієї валюти; б) регульований плаваючий курс; в) незалежний плаваючий курс; г) всі варіанти правильні.

77. Валютний курс, при якому центральний банк здійснює постійну зміну курсу залежно від стану платіжного балансу, рівня інфляції та валютних резервів, але без обов'язковості і автоматизму, називається: А) фіксованим курсом; Б) регульованим плаваючим курсом; В) змішаним курсом; Г) всі варіанти правильні.

78. Спроможність національної грошової одиниці вільно обмінюватися на інші валюти називається: а) валютний курс; б) валютна система; в) конвертованість; г) всі варіанти правильні.

79. Формою міжнародних розрахунків, яка знижує ризики, як покупця, так і продавця товарів, є: а) інкасо; б) акредитив; в) 100 % передоплата; г) часткова передоплата.

80. До міжнародних фінансових інститутів належать: а) МВФ; б) ООН; в) ЄС; г) всі варіанти правильні.

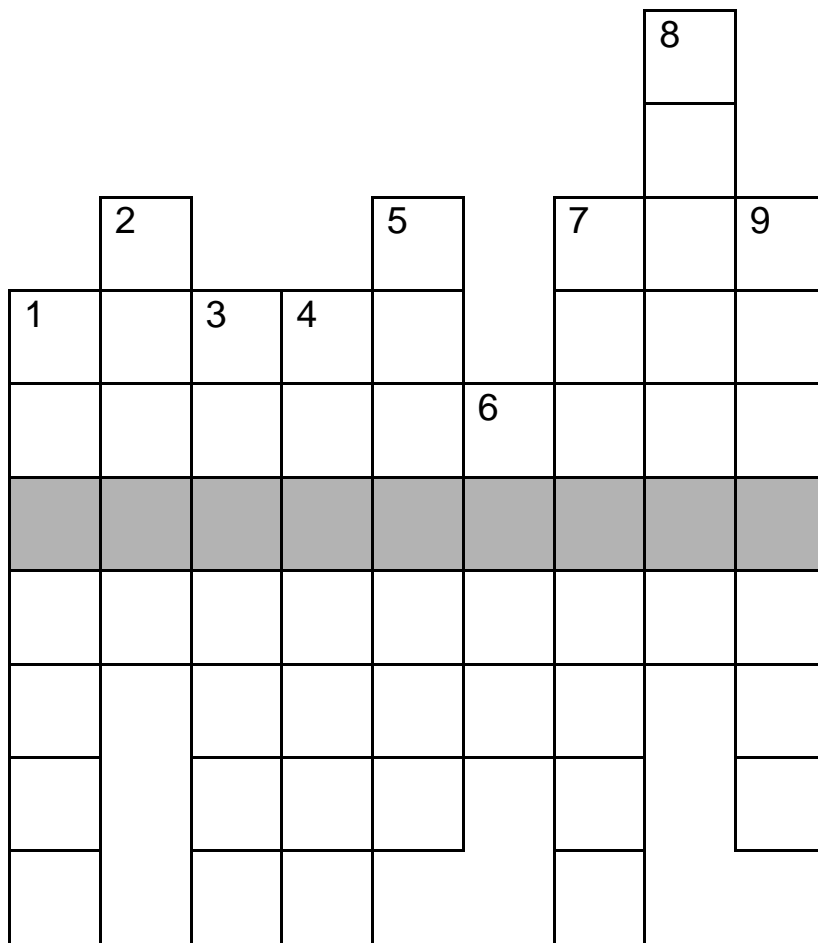
81. До міжнародних організацій відносяться: а) ООН; б) ЄБРР; в) МАГІ; г) всі варіанти правильні.

II. Кросворд

Ключове слово: функція податків, яка полягає в забезпеченні централізації певної частини валового внутрішнього продукту в державному бюджеті з метою фінансування функцій держави.

1. Стан фінансового плану держави, при якому видатки перевищують надходження.

2. Цінний папір, який дає право на участь в управлінні підприємством і отримання дивідендів.
3. Матеріальна основа фінансових відносин, яка складається з доходів та надходжень суб'єктів господарювання або держави.
4. Дії уряду, що спрямовані на вирішення завдань окремого етапу розвитку країни.
5. Обов'язкові платежі фізичних та юридичних осіб до державного бюджету.
6. Сутність державного бюджету.
7. Фінансовий фонд, який має чітко обумовлені джерела наповнення та напрями використання коштів.
8. Юридична особа, яка від свого імені випускає цінні папери і виконує зобов'язання, що впливають з умов їх випуску.
9. Надання коштів з державного бюджету для покриття запланованих збитків або збалансування бюджетів нижчестоящих органів та підприємств.

III. Підібрати кожній економічній категорії її визначення

Категорія	Визначення
1. Фінанси	А. Організація і порядок складання, розгляду, затвердження бюджету, його виконання та контроль за виконанням
2. Фінансові ресурси	Б. Сукупність усіх бюджетів, які формуються в даній країні згідно з бюджетним устроєм
3. Податкова система	В. Сукупність доходів і надходжень, що знаходяться в розпорядженні суб'єкта господарювання або держави
4. Бюджетна система	Г. Кількість товарів і послуг, яку можна купити на наявний дохід протягом певного періоду
5. Бюджетний процес	Д. Сукупність економічних відносин, що виникають між державою як позичальником грошових коштів і фізичними та юридичними особами, іноземними урядами в процесі формування і використання загальнодержавного фонду грошових ресурсів
6. Бюджетний період	Е. Боргове зобов'язання емітента з гарантованим доходом
7. Державний кредит	Є. Сума коштів, отриманих від випущених, але не погашених державних позик, тобто фінансові зобов'язання держави на певну дату перед своїми кредиторами
8. Державний борг	Ж. Сукупність економічних відносин, що відображають формування і використання грошових фондів
9. Номінальний дохід	З. Термін, протягом якого діє складений та затверджений бюджет
10. Реальний дохід	І. Цінний папір, що засвідчує внесення грошей у статутний фонд підприємства і дає право на участь в управлінні та одержання частини прибутку
11. Акція	К. Сукупність установлених у країні податків та механізм їх вилучення
12. Облігація	Л. Абсолютні розміри грошових доходів населення, нарахованої заробітної плати і призначених місячних пенсій, виражені в цінах відповідних років

IV. Визначити, чи є правильними такі твердження

1. Фінанси – це сукупність економічних відносин, що відображають формування та використання фондів грошових коштів держави.
2. Фінанси не можуть існувати без грошей.
3. Гроші стають фінансами при вкладанні їх у цінні папери або при створенні відповідного фонду.
4. До фінансових відносин можна віднести відносини між роботодавцем та робітником з приводу виплати заробітної плати.
5. Фінансові відносини завжди мають еквівалентний характер.
6. Валовий внутрішній продукт може розподілятися лише за допомогою фінансів.
7. У процесі дії розподільчої функції фінансів найважливішими об'єктами розподілу виступають валовий внутрішній продукт та національне багатство.
8. В Україні до органів, які здійснюють фінансовий контроль, належать Міністерство фінансів, Рахункова палата, Державне Казначейство, Контрольно-ревізійна служба, Державна податкова служба.
9. Основою вдосконалення фінансових відносин є встановлення раціонального співвідношення між централізованими і децентралізованими фінансовими ресурсами.
10. Обсяг фінансових ресурсів не залежить від ступеня розвитку економіки країни, методів господарювання.
11. Фінансова система має внутрішню структуру та організаційну побудову.
12. Сфера фінансової системи характеризує відособлену частину фінансових відносин.
13. При розробці фінансової політики варто враховувати особливості історичного розвитку суспільства, сучасний стан та реальні можливості економіки країни.
14. Процес розподілу і перерозподілу виробленого в суспільстві ВВП починається з планування.
15. Фінансовий контроль проводиться лише за діяльністю приватних та державних підприємств.

Змістовний модуль 2. Гроші та кредит

Тема 11. Сутність та функції грошей

Питання для самостійного опрацювання

1. Історія походження грошей.
2. Підходи економістів щодо сутності грошей.
3. Сутність та переваги використання дорожніх чеків.
4. Кредитні картки – історія розвитку та класифікація.
5. Електронні гроші.
6. Еволюція золота як світових грошей.
7. Еволюція ролі грошей в економіці України.

Література: [1; 4; 6; 10].

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте розвиток форм вартості та назвіть основні історичні етапи розвитку грошей.
2. Які властивості мають бути притаманні грошам?
3. Яку роль виконують гроші у сучасному світі?
4. Назвіть функції грошей. Які з них слабко виконуються сучасними грошима?
5. Чим відрізняється функція грошей як засобу обігу від функції як засобу платежу? Наведіть приклади.
6. Що таке масштаб цін і яке його призначення сьогодні?
7. Що таке ліквідність активів? Які активи мають абсолютну ліквідність?
8. Який розмір має золотий запас України?
9. Які види грошей ви знаєте? Які з них ви використовуєте?
10. Обґрунтуйте необхідність переходу від золотих грошей до паперових.
11. Поясніть сутність емісійного доходу держави.

Теми для написання есе

1. Концепції виникнення грошей.
2. Золотий запас держави.
3. Історія виникнення гривні.
4. Походження долара.
5. Євро – валюта Європейського Союзу.
6. Платіжні пластикові картки.
7. Дорожні чеки.

Тема 12. Грошовий оборот і грошові потоки

Питання для самостійного опрацювання

1. Основні суб'єкти грошового обороту: фірми, сімейні господарства, державні структури, фінансові посередники.
2. Структура грошових потоків.
3. Грошові агрегати різних країн.
4. Особливості побудови показників грошової маси в Україні.
5. Ліквідність грошових агрегатів, квазігроші, монетизація.

Література: [1; 4 – 6; 10; 34, 37].

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність грошового обороту.
2. Що таке грошова маса? З яких агрегатів вона складається?
3. Поясніть необхідність виділення з грошової маси різних агрегатів.
4. Як центральний банк може впливати на розмір грошової маси?
5. Дайте визначення монетизації. Який рівень монетизації економіки України?
6. Сформулюйте закон грошового обігу. Який математичний вираз він має?
7. Які фактори впливають на швидкість обігу грошей?
8. Поясніть взаємозв'язок грошових потоків, грошових запасів та грошового обігу.
9. Які грошові потоки ви знаєте?

Теми для написання есе

1. Особливості грошових агрегатів різних країн.
2. Управління грошовою масою в Україні.
3. Швидкість обігу грошей в Україні.
4. Квазігроші.
5. Проблема монетизації валового внутрішнього продукту.

Тема 13. Грошовий ринок

Питання для самостійного опрацювання

1. Інституційна модель грошового ринку.
2. Номінальний та реальний попит на гроші.

Література: [4; 10; 37].

Питання для самоконтролю

1. Що є товаром на грошовому ринку? Як формується ціна даного товару?
2. Надайте характеристику попиту на гроші.
3. Надайте характеристику пропозиції грошей.
4. Дайте визначення емісії. Які установи можуть здійснювати емісію грошей?
5. Поясніть сутність ефекту кредитного мультиплікатора.
6. Як встановлюється рівновага на грошовому ринку?
7. До яких наслідків приводить порушення рівноваги грошового ринку?
8. Які існують важелі саморегулювання рівноваги на ринку?

Тема 14. Грошові системи

Питання для самостійного опрацювання

1. Вплив національних та історичних традицій на зміст елементів грошової системи різних країн.
2. Становлення й розвиток грошової системи України.
3. Особливості грошових систем зарубіжних країн.

Література: [1; 6; 10; 15; 31; 34; 37].

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення грошовій системі та охарактеризуйте її основні типи.
2. Охарактеризуйте грошову систему біметалізму.
3. Обґрунтуйте необхідність переходу від біметалізму до монометалізму.
4. Охарактеризуйте грошову систему монометалізму.
5. Обґрунтуйте необхідність переходу від системи металічного обігу до системи паперово-кредитного обігу.
6. Охарактеризуйте систему паперово-кредитного обігу.
7. Назвіть основні елементи грошової системи.
8. Які види грошей ви знаєте?

Теми для написання есе

1. Грошова система Російської Федерації.
2. Грошова система Європейського Союзу.
3. Грошова система Великобританії.

4. Грошова система США.
5. Грошова система Китаю.
6. Грошова система Японії.

Тема 15. Інфляція та грошові реформи

Питання для самостійного опрацювання

1. Соціально-економічні наслідки інфляції.
2. Особливості інфляційного процесу в Україні.
3. Номінальні та реальні доходи.
4. Характеристика основних грошових реформ, здійснених в Україні.

Література: [1; 4, 6; 10; 31; 35 – 37].

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення інфляції та дефляції.
2. Які основні причини інфляції?
3. Поясніть сутність інфляції попиту.
4. Поясніть сутність інфляції витрат.
5. Поясніть сутність фіскальної (грошової) інфляції.
6. Дайте визначення індексу цін та темпу інфляції.
7. Які існують індекси цін?
8. Яка буває інфляція за своїми темпами?
9. Чому дорівнював рівень інфляції в Україні у минулому році?
10. Яка інфляція притаманна плановій економіці?
11. Назвіть основні наслідки інфляції.
12. На яких основних підходах базуються антиінфляційні заходи?
13. Дайте визначення грошовій реформі. На яких засадах здійснюються грошові реформи?
14. Які різновиди реформ існують? Наведіть приклади.

Теми для написання есе

1. Методи регулювання інфляції.
2. Інфляція у системі державного регулювання грошової сфери.
3. Грошові реформи ХХ ст.: від Вітте до Павлова.
4. Грошові реформи Росії.
5. Особливості здійснення грошових реформ в окремих країнах.

Тема 16. Валютні відносини та валютні системи

Питання для самостійного опрацювання

1. Режим валютного курсу в Україні.
2. Золотовалютні резерви країни.
3. Розвиток валютної системи України.
4. Розвиток європейської валютної системи.
5. Проблеми формування валютної системи країн СНД.

Література: [1; 2; 6; 10; 22; 37].

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення валютної системи. Які її основні елементи?
2. Охарактеризуйте етапи розвитку світової валютної системи.
3. Дайте характеристику Європейській валютній системі.
4. Дайте визначення валюти та валютного курсу.
5. Як можна визначити валютний курс?
6. Який курс гривні до основних світових валют?
7. Які ви знаєте види валютних курсів?
8. Поясніть різницю між прямим та непрямим (зворотним) котируванням.
9. Хто, як і для чого здійснює валютне регулювання?
10. Надайте характеристику основним методам регулювання валютних курсів.
11. Що таке конвертованість валюти. Які валюти є вільно конвертованими?
12. Які ви знаєте міжнародні фінансові інститути?

Теми для написання есе

1. Сутність та види валютних відносин.
2. Структура та об'єми золотовалютних резервів різних країн.
3. Види валютних операцій.
4. Роль банків на валютному ринку.
5. Діяльність основних міжнародних фінансових інститутів.
6. Баланси міжнародних розрахунків та їх види.
7. Процедура встановлення валютного курсу в Україні.

Тема 17. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Питання для самостійного опрацювання

1. Вклад М. Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії.

2. Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних монетаристських теорій.

Література: [1; 4; 6; 10].

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні теорії грошей.
2. Охарактеризуйте основні положення класичної кількісної теорії грошей.
3. Який внесок у теорію грошей зробив І. Фішер?
4. Назвіть основні положення теорії грошей класичної школи політичної економії.
5. У чому полягає внесок К. Маркса у теорію грошей?
6. Що таке маржиналізм? Назвіть основні ідеї цієї теорії грошей.
7. Охарактеризуйте основні положення кейнсіанської теорії грошей.
8. Які особливості має сучасна теорія грошей?

Тема 18. Кредит у ринковій економіці

Питання для самостійного опрацювання

1. Еволюція кредитних відносин.
2. Відсоткова ставка та фактори її диференціації.
3. Головні відмінності факторингу та кредиту.
4. Особливості споживчих кредитів в Україні.
5. Державний кредит.
6. Міжнародний кредит.

Література: [1; 6; 10; 13; 35; 37].

Питання для самоконтролю

1. Обґрунтуйте відмінності між грошовими, фінансовими та кредитними відносинами.
2. Дайте характеристику сутності, ролі та межах кредиту.
3. Які існують принципи кредитних відносин? Дайте характеристику кожному з принципів.
4. Поясніть різницю між поняттями відсоток та відсоткова ставка. Наведіть приклади.
5. Який спосіб погашення банківського кредиту є більш вигідним для позичальника? А для кредитора? Відповідь обґрунтуйте.
6. Який спосіб стягування позичкового відсотка є більш вигідним для позичальника? А для кредитора? Відповідь обґрунтуйте.

7. Які форми й види кредиту існують? Дайте їх характеристику.
8. Поясніть різницю між покупкою товару у кредит та у розстрочку.
9. Охарактеризуйте банківські кредити.
10. Яким чином може відбуватися видача банківського кредиту?

Теми для написання есе

1. Теорії кредиту.
2. Специфіка становлення кредитних відносин в окремих країнах.
3. Відсоткова ставка за кредит та фактори її диференціації.
4. Комерційний кредит.
5. Сутність та процедура факторингу.
6. Робота банків з векселями.
7. Споживчий кредит.
8. Іпотечний кредит.
9. Лізинговий кредит.

Тема 19. Кредитні системи

Питання для самостійного опрацювання

1. Кредитна система як елемент інфраструктури грошового ринку.
2. Роль та місце кредитної системи в сучасному економічному просторі.
3. Національні особливості кредитних систем.
4. Інфраструктура кредитної системи.
5. Специфіка функціонування кредитних систем окремих країн.
6. Кредитна система ЄС.
7. Становлення й розвиток кредитної системи України.

Література: [1; 6; 10; 13].

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення кредитної системи.
2. Охарактеризуйте складові елементи кредитної системи.
3. Поясніть відмінності між кредитною та банківською системою.
4. Чим відрізняються центральні та комерційні банки?
5. Чи може комерційний банк знаходитись у державній власності?
6. Кому належать центральні банки?
7. Який банк виконує роль центрального банку в Україні?
8. Наведіть приклади небанківських кредитних установ.

Теми для написання есе

1. Основні етапи розвитку кредитної системи.
2. Основні типи кредитних систем.
3. Основи організації банківської системи.
4. Поштово-ощадна система.

Тема 20. Центральний банк та його роль в економіці

Питання для самостійного опрацювання

1. Історичні аспекти організації центральних банків.
2. Особливості функціонування ЄЦБ.
3. "Сеньйораж" і монетизація бюджетного дефіциту.
4. Національний банк України: завдання, функції, історія, організаційна і функціональна структура, основні напрями діяльності, повноваження, правління, грошово-кредитна політика.

Література: [1; 6; 10; 21; 34; 37].

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні функції центрального банку.
2. Охарактеризуйте особливості діяльності центральних банків.
3. Чим визначається правове становище центральних банків?
4. Які моделі взаємин центральних банків з гілками влади ви знаєте?
5. За допомогою яких важелів центральні банки впливають на стан грошово-кредитної системи країни?
6. Які функції виконує Національний банк України?
7. Які операції може виконувати НБУ?

Теми для написання есе

1. Організаційна структура НБУ.
2. Основні засади грошово-кредитної політики НБУ на поточний рік.
3. Федеральна резервна система.
4. Європейський банк.
5. Центральний банк Російської Федерації.

Тема 21. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи

Питання для самостійного опрацювання

1. Структурні підрозділи комерційного банку.
2. Кредитування клієнтів банку.

3. Процедура прийняття рішення банком щодо надання кредиту.
4. Особливості регулювання банківської діяльності в сучасних умовах.

Література: [1; 6; 10; 17; 37].

Питання для самоконтролю

1. За якими ознаками класифікуються комерційні банки?
2. Назвіть основні функції комерційного банку.
3. Охарактеризуйте особливості діяльності комерційних банків.
4. Як формуються ресурси комерційних банків?
5. Перелічіть основні напрями використання банківських ресурсів.
6. Охарактеризуйте основні операції комерційних банків.
7. Надайте характеристику депозитним операціям комерційних банків.
8. Чим відрізняються депозити з простими та складними відсотками?
9. Чим відрізняються відсоткова ставка та відсоток за кредит?
10. За якими принципами здійснюється банківське кредитування підприємств?

Теми для написання есе

1. Основні показники діяльності комерційного банку.
2. Проблеми ліквідності банків.
3. Кращі банки України.
4. Аналіз умов депозитів для населення, які пропонують українські банки.
5. Аналіз кредитних умов, які пропонують українські банки.

Тема 22. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи

Питання для самостійного опрацювання

1. Об'єктивні передумови становлення й розвитку кредитно-фінансових інститутів.
2. Основні кредитно-фінансові установи України.
3. Особливості функціонування страхових компаній в Україні.
4. Особливості функціонування пенсійних фондів в Україні.

Література: [1; 15; 23; 27; 33; 34].

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення фінансово-кредитній установі.
2. Розкрийте особливості функціонування страхових компаній.

3. Чим приватні пенсійні фонди відрізняються від страхових компаній?
4. Для чого необхідне існування ломбардів?
5. Розкрийте особливості функціонування лізингових компаній.
6. Розкрийте особливості функціонування факторингових компаній.
7. Розкрийте особливості функціонування інвестиційних фондів.
8. Розкрийте особливості функціонування фінансових компаній.
9. Розкрийте особливості функціонування кредитних товариств.

Темати для написання есе

1. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи України.
2. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи Європейського Союзу.
3. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи Російської Федерації.
4. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи США.

Контрольні запитання для самодіагностики

I. Тестові запитання

1. Гроші повинні мати такі властивості: а) компактність і фізичну довговічність; б) здатність дробитися на дрібні частини; в) високу і незмінну вартість; г) всі варіанти правильні.

2. Гроші – це: а) особливого роду товар, який виступає загальним еквівалентом; б) все те, що виконує функцію грошей; в) засіб оплати товарів і послуг, вимірювання вартості та нагромадження вартості; г) всі варіанти правильні.

3. Форма вартості, за якої обмін має випадковий характер, тобто один товар виражає свою вартість в іншому, який йому протиставляється, називається: а) простою формою вартості; б) повною формою вартості; в) загальною формою вартості; г) грошовою формою вартості.

4. Особливістю якої форми вартості є те, що роль загального еквівалента поперемінно виконують різні товари: а) простої; б) повної; в) загальної; г) грошової.

5. Яка з перерахованих функцій грошей не повною мірою виконується паперовими грошима: а) міра вартості; б) засіб обігу; в) засіб платежу; г) засіб накопичення.

6. Ця функція виконується грошима тоді, коли ними користуються, купуючи або продаючи товари і послуги: а) міра вартості; б) засіб обігу; в) засіб платежу; г) всі варіанти правильні.

7. Ця функція виконується грошима при оплаті продукції, придбаної раніше в кредит: а) міра вартості; б) засіб обігу; в) засіб платежу; г) всі варіанти правильні.

8. Наказ власника банківського рахунку перерахувати певну суму коштів пред'явнику називається: а) чек; б) вексель; в) кредитна картка; г) всі варіанти правильні.

9. Цінні папери, що випускаються державою, свідчать про внесення їхніми власниками коштів до бюджету і дають право на отримання доходу, називаються: а) податки; б) казначейські зобов'язання; в) векселі; г) акції.

10. Письмове зобов'язання боржника виплатити певну суму грошей у визначений строк називається: а) чек; б) вексель; в) кредитна картка; г) всі варіанти правильні.

11. Своєрідний спосіб відображення і контролю за станом і рухом коштів власника грошей, який передав їх у банк, називається: а) чек; б) паперові гроші; в) банківські рахунки; г) всі варіанти правильні.

12. Вибрати невірне твердження. Кількість грошей в обігу перебуває в прямій залежності від: а) швидкості їх обороту; б) рівня цін на товари та послуги; в) кількості продаваних товарів і послуг.

13. Грошовий обіг – це рух грошей: а) у готівковій формі; б) у безготівковій формі; в) у готівковій та безготівковій формах.

14. Тільки готівку включає в себе грошовий агрегат: а) M0; б) M1; в) M2; г) M3.

15. Кількість грошей в обігу перебуває в прямій залежності від: а) швидкості їх обороту; б) суми цін реалізованих товарів і послуг; в) ступеня розвитку безготівкових розрахунків; г) ступеня розвитку кредитів.

16. Грошовий ринок – це ринок: а) короткострокових кредитних ресурсів і депозитних зобов'язань; б) короткострокових фінансових активів; в) ринок фінансових інструментів строком до 1 року; г) всі варіанти правильні.

17. Все те, чим володіє конкретна особа, включаючи акціонерний капітал, облігації і нерухомість, називається: а) попитом на гроші; б) попитом на певну кількість грошей в певний час; в) багатством; г) грошима.

18. Основою грошової емісії є: а) дефіцит платіжного балансу держави; б) необхідність фінансування нововведень; в) заборгованість підприємств; г) всі варіанти правильні.

19. Від яких факторів залежить пропозицію грошей: а) національного доходу країни; б) прибутків підприємців і доходів споживачів; в) рівня інфляції; г) всі варіанти правильні.

20. Від яких факторів залежить попит на гроші: а) прибутків підприємців і доходів споживачів; б) рівня цін на товари та послуги; в) наявності та розміру дефіциту держбюджету; г) всі варіанти правильні.

21. Емісія грошей в широкому розумінні здійснюється: а) центральним банком; б) комерційними банками; в) фінансово-кредитними установами; г) всі варіанти правильні.

22. Банкнотна емісія здійснюється: а) центральним банком; б) комерційними банками; в) фінансово-кредитними установами; г) всі варіанти правильні.

23. Емісія банківських грошей здійснюється: а) центральним банком; б) комерційними банками та фінансово-кредитними установами; в) всі варіанти правильні.

24. Висока норма обов'язкового резерву комерційних банків у центральному банку призводить: а) до розширення емісії банківських грошей; б) до звуження емісії банківських грошей; в) не впливає на емісію банківських грошей.

25. Автоматичне розширення емісійного процесу, здійснюване багаторазовим примноженням сформованих у банківській системі нових резервів, називається: а) грошовою емісією; б) нормою обов'язкового резерву; в) ефектом кредитного мультиплікатора; г) всі варіанти правильні.

26. Порушення рівноваги між попитом і пропозицією на грошовому ринку призводить: а) до дестабілізації грошової системи; б) до розвитку інфляційних процесів; в) до порушення ринкової рівноваги; г) всі варіанти правильні.

27. Процес, при якому задані вихідна сума і процентна ставка, називається процесом: а) дисконтування; б) нарощення.

28. Якщо відсотки нараховуються не на вихідну величину інвестованого капіталу, а на загальну суму, що включає і раніше нараховані і незатребувані відсотки, то вважається, що інвестиція зроблена на умовах: а) простого відсотка; б) складного відсотка; в) ануїтету.

29. Якщо відсотки нараховуються на вихідну величину інвестованого капіталу, то вважається, що інвестиція зроблена на умовах: а) простого відсотка; б) складного відсотка; в) ануїтету.

30. Грошова система – це: а) встановлений в законодавчому порядку грошовий знак, що служить для порівняння і вираження цін усіх товарів і послуг; б) грошовий обіг у країні, що склався історично і закріплений національним законодавством; в) законодавчо встановлений порядок випуску та обігу грошових знаків; г) всі варіанти правильні.

31. Система, при якій роль загального еквівалента закріплена або тільки за золотом, або тільки за сріблом, називається системою: а) біметалічного обігу; б) монометалевого обігу.

32. Сучасна грошова система України є системою: а) металевого обігу; б) золотовалютного обігу; в) паперово-кредитного обігу.

33. Який з перерахованих елементів не є елементом грошової системи: а) грошова одиниця; б) види грошей; в) емісійна система; г) грошова система.

34. Золотий обіг, вільне карбування монет, безперешкодний обмін банкнот на золото, вільний рух золота між країнами характерний для: а) золотомонетного стандарту; б) золотозливкового стандарту; в) золотовалютного стандарту; г) всі варіанти правильні.

35. Купівельна спроможність грошей: а) піднімається зі зростанням цін; б) може підвищуватися або знижуватися; в) зростає з часом; г) завжди залишається сталою.

36. На вартість золота впливає: а) зовнішній вигляд золота (злиток, гранули, пісок і т. п.); б) місце видобутку золота на земній кулі; в) кількість золота у світі.

37. Закон грошового обігу визначає: а) швидкість обороту грошей; б) величину грошової маси; в) купівельну спроможність грошей; г) рівень інфляції.

38. Яке з тверджень щодо грошей є правильним: а) гроші – це кристалізація мінової вартості; б) гроші – це загальний товар-еквівалент; в) гроші – це продукт угоди людей; г) гроші – це все назване?

39. Гроші є: а) засобом платежу; б) засобом вимірювання вартості; в) засобом нагромадження вартості; г) усім переліченим відразу.

40. Функцією грошей є: а) розподіл вартості; б) утворення фінансових фондів; в) засіб обігу; г) уповільнення інфляції.

41. Під валютою України розуміється: а) безпосередньо валюта України; б) цінні папери, виражені у валюті України; в) платіжні документи, виражені у валюті України; г) всі перераховані варіанти.

42. Іноземна валюта починає широко використовуватися у внутрішньому обігу: а) при знеціненні національної грошової одиниці; б) при знеціненні іноземної грошової одиниці; в) в обох випадках.

43. Функцію світових грошей може виконувати: а) конвертована валюта; б) неконвертована валюта.

44. Ціна грошової одиниці однієї країни, виражена в грошовій одиниці іншої країни називається: а) валюта; б) національна валюта; в) валютний курс; г) конвертованість валюти.

45. Обмін валют по твердо встановленим МВФ співвідношенням характерний для міжнародної грошової системи: а) Бреттон-Вудської; б) Ямайської; в) сучасної.

46. Суб'єктами валютних відносин можуть бути: а) уряди різних країн; б) підприємства, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність; в) обидва варіанти правильні.

47. Форма організації та регулювання валютних відносин, що закріплена національним законодавством або міжнародними відносинами, називається: а) валютна система; б) валютне регулювання; в) валютний курс; г) конвертованість.

48. Елементами національної валютної системи є: а) національна грошова одиниця; б) механізм взаємодії національних і світових грошей; в) спосіб регулювання валютних курсів; г) всі варіанти правильні.

49. Сукупність валютно-фінансових та грошово-кредитних відносин, що склалися у світовій практиці на основі розвитку міжнародних зовнішньоекономічних зв'язків та закріплені в міжнародних угодах, називається: а) національна валютна система; б) світова валютна система; в) регіональна валютна система; г) всі варіанти правильні.

50. Елементами світової валютної системи є: а) міжнародні засоби обігу і платежу; б) механізм регулювання валютних курсів; в) міжнародні валютні ринки і ринки золота; г) всі варіанти правильні.

51. Функціонування золота як світових грошей, фіксація золотого вмісту національних валют і їх безпосередня конвертованість у золото характерне для: а) системи золотого стандарту; б) Бреттон-Вудської валютної системи; в) Ямайської валютної системи; г) всі варіанти правильні.

52. Обмін валют за плаваючими курсами характерний для міжнародної грошової системи: а) Бреттон-Вудської; б) Ямайської; в) сучасної.

53. Спеціальні права запозичення були світовими грошима при: а) системі золотого стандарту; б) Бреттон-Вудській системі; в) Ямайській системі; г) всі варіанти правильні.

54. Договірною-правова форма організації валютних відносин між групою країн є: а) національною валютною системою; б) світовою валютною системою; в) регіональною валютною системою; г) всі варіанти правильні.

55. Елементами регіональної валютної системи є: а) регіональна розрахункова одиниця; б) спеціальний режим регулювання валютних курсів; в) спільні валютні фонди та регіональні кредитно-розрахункові установи; г) всі варіанти правильні.

56. Міжнародна розрахункова валютна одиниця, що представляє собою "кошик" із валют країн-членів Європейського Союзу, називається: а) СДР; б) ЕКЮ; в) ЄВРО; г) всі варіанти правильні.

57. Банком-емітентом євро є: а) Євросоюз; б) Європейський центральний банк; в) центральні банки країн-членів; г) МВФ.

58. Грошова одиниця, яка використовується для визначення вартості одиниці товару і розрахунків за продані товари як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, називається: а) валютний курс; б) валюта; в) валютна система; г) всі варіанти правильні.

59. Факторами, що впливають на попит і пропозицію валюти, є: а) темпи інфляції; б) стан платіжного балансу країни; в) стан національного фінансового ринку; г) всі варіанти правильні.

60. Основними методами регулювання валютних курсів є: а) валютна інтервенція; б) дисконтна політика; в) валютні обмеження; г) всі варіанти правильні.

61. Дії уряду, спрямовані на зниження обмінного курсу національної валюти, називаються: а) ревальвація; б) девальвація; в) дисконтна політика; г) всі варіанти правильні.

62. Сукупність заходів, спрямованих на обмеження операцій з валютою, золотом та іншими валютними цінностями, називається: а) валютною інтервенцією; б) ревальвацією; в) дисконтною політикою; г) валютними обмеженнями.

63. Використання кредиту сприяє: а) стимулюванню розвитку виробництва; б) прискоренню оборотності капіталу; в) підвищенню рентабельності і прибутковості капіталу; г) всі варіанти правильні.

64. Кредит може надаватися: а) тільки в грошовій формі; б) тільки в товарній формі; в) у грошовій і товарній формах.

65. Відносини, пов'язані з виміром вартості товарів та їх оплатою, є: а) грошовими відносинами; б) кредитними відносинами; в) фінансовими відносинами.

66. Необхідність кредитних відносин пов'язана: а) з розривом у часі руху матеріальних і грошових потоків; б) з сезонністю виробництва; в) з потребою в інвестиціях для розширення виробництва; г) всі варіанти правильні.

67. У якості кредиторів можуть виступати: а) банки; б) страхові компанії; в) пункти прокату; г) всі варіанти правильні.

68. На рівень процентної ставки комерційного банку впливають такі чинники: а) темп інфляції; б) термін надання кредиту; в) платоспроможність позичальника; г) всі варіанти правильні.

69. На рівень облікової ставки НБУ впливають такі чинники: а) темп інфляції; б) термін надання кредиту; в) платоспроможність позичальника; г) всі варіанти правильні.

70. До функцій комерційних банків відноситься: а) емісія банкнот; б) грошово-кредитне регулювання економіки; в) приймання вкладів від населення; г) всі варіанти правильні.

71. Центральний банк здійснює: а) кредитування комерційних банків; б) кредитування підприємств; в) приймання вкладів від населення; г) всі варіанти правильні.

72. Обов'язковими принципами кредитних відносин є такі принципи: а) терміновості і платності; б) терміновості, забезпеченості і платності; в) терміновості, платності і зворотності; г) забезпеченості, цільового використання та платності.

73. Відсотки по кредиту виплачуються: а) в момент надання кредиту; б) рівномірними частинами протягом терміну дії кредитного договору; в) у момент погашення кредиту; г) всі варіанти правильні.

74. Сума основного боргу виплачується: а) частинами протягом терміну дії кредитного договору; б) після закінчення терміну використання кредиту; в) протягом пільгового періоду після закінчення терміну використання кредиту; г) всі варіанти правильні.

75. Позичковий відсоток за мінусом знецінення грошей називається: а) номінальним відсотком; б) реальним відсотком; в) маржею; г) ставкою відсотка.

76. Кредит може надаватися у такий спосіб: а) відкриття кредитного рахунку і кредитної лінії; б) надання контокорентного і револьверного кредиту; в) овердрафт; г) всі варіанти.

77. Вид кредитування, який здійснюється шляхом надання протягом певного періоду часу окремих кредитів у заздалегідь обумовлених розмірах без проведення додаткових переговорів, називається: а) кредитним рахунком; б) кредитною лінією; в) контокорентний кредитом; г) овердрафтом.

78. Кредит, наданий клієнтам, які мають у даному банку поточний рахунок, називається: а) кредитним рахунком; б) кредитною лінією; в) контокорентний кредитом; г) овердрафтом.

79. Бланковим називається кредит: а) забезпечений заставою; б) забезпечений гарантією третьої особи; в) незабезпечений.

80. Банківський кредит – це кредит, здійснюваний: а) тільки в грошовій формі; б) тільки в товарній формі; в) у грошовій і товарній формах.

81. Основними джерелами формування банківських кредитних ресурсів є: а) власні кошти банків; б) кошти юридичних та фізичних осіб, залучені на депозитні рахунки; в) кошти, отримані від випуску цінних паперів; г) всі варіанти правильні.

82. Комерційний кредит – це кредит, здійснюваний: а) тільки в грошовій формі; б) тільки в товарній формі; в) у грошовій і товарній формах.

83. Суб'єктами комерційного кредиту є: а) підприємства; б) банки; в) населення; г) всі варіанти правильні.

84. Основною метою комерційного кредиту є: а) укладання угоди на надання позички; б) купівля-продаж товарів; в) одержання доходу у формі відсотка.

85. Якщо банківська процентна ставка нижче відсотків за комерційним кредитом, то покупцеві для придбання товарів вигідніше скористатися: а) банківським кредитом; б) комерційним кредитом.

86. Споживчий кредит – це кредит, здійснюваний: а) тільки в грошовій формі; б) тільки в товарній формі; в) у грошовій і товарній формах.

87. Кредиторами при іпотечному кредиті можуть бути: а) іпотечні банки і компанії; б) комерційні банки; в) всі варіанти правильні.

88. Надання позик під заставу нерухомого майна називається кредитом: а) банківським; б) комерційним; в) лізинговим; г) іпотечним.

89. Позичальниками при споживчому кредиті є: а) населення; б) держава; в) торгові організації; г) підприємства-виробники.

90. Лізинговий кредит – це кредит, здійснюваний: а) тільки в грошовій формі; б) тільки в товарній формі; в) у грошовій і товарній формах.

91. Іпотечний кредит – це кредит, здійснюваний: а) тільки в грошовій формі; б) тільки в товарній формі; в) у грошовій і товарній формах.

92. Міжнародний кредит – це кредит: а) тільки в грошовій формі; б) тільки в товарній формі; в) у грошовій і товарній формах.

93. Кредит, що погашається на першу вимогу, називається: а) вексельний кредит; б) овердрафт; в) онкольний кредит; г) факторинг.

94. Списання коштів з рахунку клієнта понад наявного залишку називається: а) вексельний кредит; б) овердрафт; в) онкольний кредит; г) факторинг.

II. Кросворд

Ключове слово: показник, який дорівнює відношенню грошової маси до об'єму валового внутрішнього продукту.

1. Грошова система, за якої загальним еквівалентом є один метал – або золото, або срібло.

2. Товар особливого роду, який завдяки власним специфічним властивостям має здатність обмінюватися на будь-який інший товар і в цій якості виступає загальним еквівалентом.

3. Безстрокове боргове зобов'язання певного номіналу, забезпечене гарантією центрального банку країни.

4. Кредитування клієнта банку понад сум, наявних на його поточному рахунку.

5. Запас грошей, який прагнуть мати у своєму розпрямленні економічні суб'єкти на певний момент.

6. Позика на певний термін в грошовій або товарній формі з умовою повернення та сплатою відсотків.

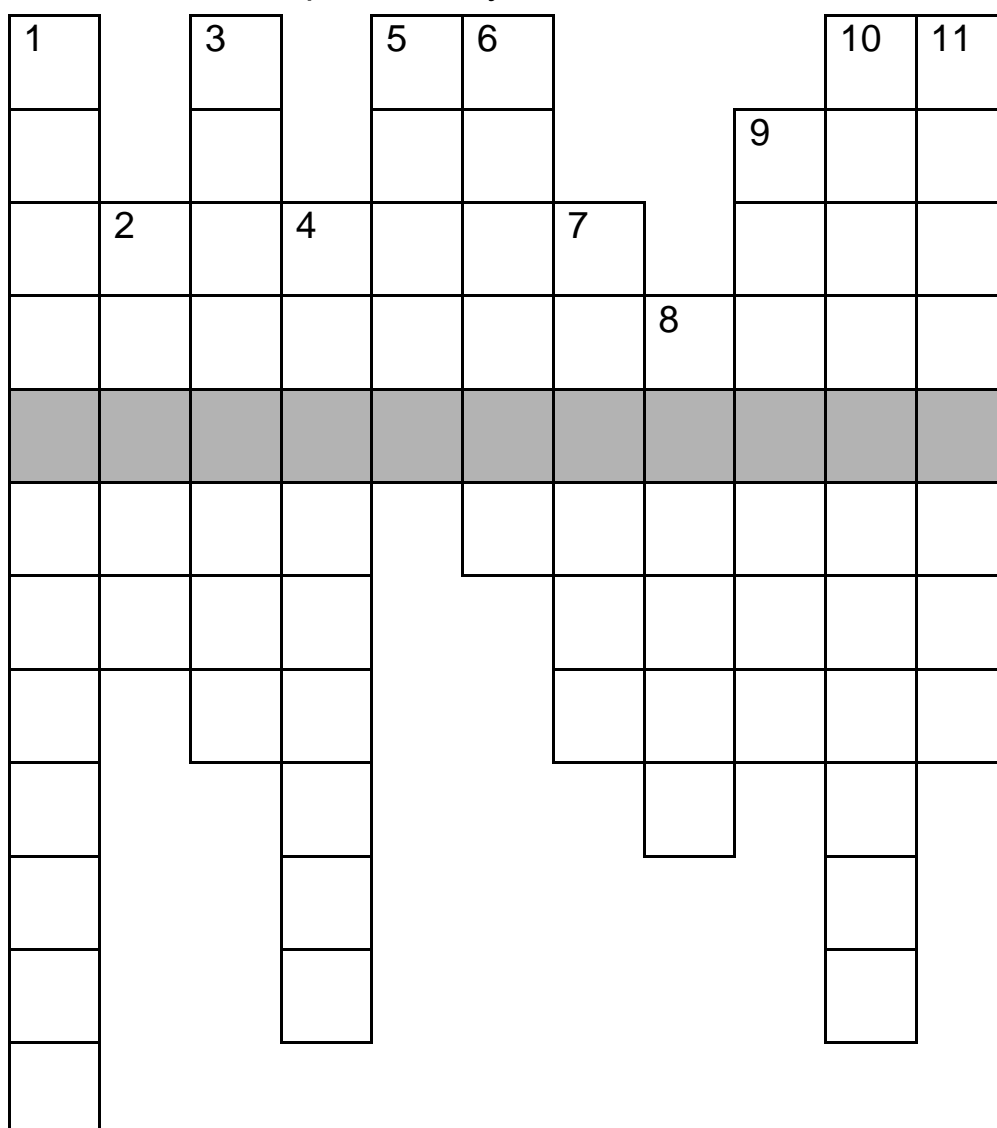
7. Спосіб фінансування, який полягає у наданні у виключне користування на визначений строк майна.

8. Грошова одиниця, що використовується для визначення вартості товарів та послуг як на внутрішньому ринку, так і для зовнішньоекономічних зв'язків.

9. Плата за користування позикою.

10. Здатність активу перетворюватися на гроші у будь-який момент без втрати своєї вартості.

11. Переповнення каналів обігу грошовою масою понад потреби товарообігу, що тягне за собою знецінення грошової одиниці і, відповідно, зростання цін на товари та послуги.

III. Підібрати кожній економічній категорії її визначення

Категорія	Визначення
1. Дійсні гроші	А. Підвищення курсу національної валюти щодо іноземних чи міжнародних валют
2. Замінники грошей	Б. Економічна взаємозалежність між масою товарів, що обертаються, рівнем їх цін і швидкістю обігу грошей
3. Закон грошового обігу	В. Грошова одиниця, яка використовується для визначення вартості товарів і послуг як на внутрішньому ринку, так і для зовнішньоекономічних зв'язків
4. Інфляція	Г. Кредитування клієнта банку понад сум, наявних на його поточному рахунку
5. Грошова реформа	Д. Гроші, номінальна вартість яких відповідає їх реальній вартості, тобто вартості металу, з якого вони виготовлені
6. Валюта	Е. Надання грошей у будь-який момент і в рамках встановлено ліміту на основі заздалегідь укладеного кредитного договору
7. Ревальвація	Є. Гроші, номінальна вартість яких вище реальної, тобто вище витраченої на їх виробництво суспільної праці
8. Девальвація	Ж. Переповнення каналів обігу грошовою масою понад потреби товарообігу, що тягне за собою знецінення грошової одиниці і, відповідно, зростання цін на товари та послуги
9. Комерційні банки	З. Банки, які, як правило, є державними, здійснюють випуск банкнот і є центрами кредитної системи
10. Центральні банки	І. Зниження курсу національної валюти щодо іноземних валют або міжнародних валют
11. Кредитна лінія	К. Перетворення в грошовій системі країни з метою зміцнення національної валюти, стабілізації грошового обігу і підвищення ефективності економіки країни
12. Овердрафт	Л. Банки, що здійснюють операції з кредитування головним чином за рахунок тих грошових капіталів, які вони отримують у вигляді внесків

IV. Визначити, чи є правильними такі твердження

1. Поява грошей є результатом згоди людей, які усвідомили необхідність у спеціальних інструментах для спрощення обігу товарів.
2. Гроші – це особливий товар, що стихійно виділився з товарного світу і виконує роль загального еквівалента.

3. Функція "засіб платежу" виконується грошима тоді, коли їх використовують, купуючи або продаючи товари та послуги.
4. Золото є світовими грошима.
5. В Україні встановлено офіційне співвідношення гривні й золота.
6. Гроші здатні обслуговувати не лише рух товарів, але й рух капіталу.
7. Гроші мають абсолютну ліквідність.
8. При використанні дійсних грошей можлива інфляція.
9. Грошовий обіг регулюється стихійно.
10. Зростання монетизації приводить до підвищення відсоткових ставок за кредитами.
11. Розвиток кредитних відносин сприяє зростанню інфляції.
12. Інфляція може виникнути у разі скорочення товарної маси в обігу.
13. Зростання цін на житло призведе до інфляції.
14. "Повзуча" інфляція може виступати як засіб стимулювання та регулювання економіки.
15. У поточному році Україна проводила грошові реформи.
16. Кредити сприяють розвитку виробництва.
17. Категорія кредитоспроможність тотожна категорії платоспроможність.
18. Кредити надаються і повертаються тільки у грошовій формі.
19. Кредит може надаватися під нульову відсоткову ставку.
20. Банк може відкрити декілька кредитних рахунків одному й тому ж позичальникові.
21. Основною функцією Національного банку України є забезпечення стабільності гривні.
22. Центральний банк може надавати кредити підприємствам.
23. Кредитні відсоткові ставки у банки мають бути нижчими за депозитні.
24. Рівень відсоткових ставок по депозитах залежить від рівня інфляції в країні.
25. У кредитних відносинах приймають участь страхові компанії, пенсійні фонди та факторингові компанії.

Питання для підготовки до екзамену

1. Сутність та особливості моделей фінансових відносин.
2. Розрахунок розміру податку на додану вартість.
3. Податкове навантаження та його рівень.
4. Аналіз державних доходів та витрат.
5. Бюджетний дефіцит та способи його покриття.
6. Різновиди стану бюджету як фінансового плану.
7. Структура та динаміка державного боргу.

8. Способи залучення державного боргу.
9. Номінальні та реальні доходи.
10. Прості та привілейовані акції.
11. Сутність та джерела сплати дивідендів.
12. Особливості залучення капіталу підприємства за допомогою облігацій.
13. Розрахунок курсу цінних паперів.
14. Валютний курс: прямий та зворотний. Крос-курс.
15. Валютна політика та валютне регулювання.
16. Походження та форми вартості грошей.
17. Функції грошей.
18. Грошова маса та грошові агрегати.
19. Монетизація економіки країни.
20. Закон грошового обігу.
21. Ефект кредитного мультиплікатора.
22. Види інфляції та її чинники.
23. Темп інфляції. Індекс цін.
24. Сутність, види та особливості грошових реформ.
25. Сутність, особливості та способи надання банківських кредитів.
26. Сутність, особливості та способи надання комерційних кредитів.
27. Сутність, особливості та способи надання споживчих кредитів.
28. Відсоток за кредитом та відсоткова ставка.
29. Прості та складні відсотки.
30. Особливості функціонування банківських установ.
31. Грошово-кредитне регулювання економіки.
32. Особливості функціонування небанківських кредитно-фінансових установ.

Рекомендована література

Основна

1. Гриньова В. М. Гроші і кредит : підручник / В. М. Гриньова, Ю. М. Великий, О. Ю. Проскура. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 312 с.
2. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія) : навч. посібн./ В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 1999. – 164 с.

Додаткова

3. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2010. – № 50 – 51. – Ст. 572 із змін. – С. 45–98.
4. Гальчинський А. Теорія грошей : навч. посібн. / Гальчинський А.– К. : Основи, 1998. – 415 с.

5. Господарський кодекс України № 436 – 15 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 18 – 22. – Ст.144 із змін. – С. 5–156.
6. Гриньова В. М. Гроші і кредит : навч. посібн. / В. М. Гриньова, О. Ю. Проскура. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 208 с.
7. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України: у 5 т.: Т 1 / С. О. Булгакова, Л. І. Василенко, Л. В. Єрмошенко та ін. – К. : НВП "АВТ лтд", 2004. – 400 с.
8. Загорський В. С. Бюджетна система та оподаткування в Україні / В. С. Загорський. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 288 с.
9. Кириленко О. П. Фінанси (Теорія та вітчизняна практика) : навч. посібн. / О. П. Кириленко. – Тернопіль : Економічна думка, 2000. – 324 с.
10. Колодізєв О. М. Гроші та кредит : підручник / О. М. Колодізєв, В. Ф. Колесніченко. – К. : Знання, 2010. – 615 с.
11. Концепція реформування місцевих бюджетів : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. – № 308 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2007. – № 15. – С. 26–34.
12. Лагутін В. Д. Бюджетна та монетарна політика в трансформаційній економіці : монографія / В. Д. Лагутін. – К. : Київ нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – 248 с.
13. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика : навч. посібн. / В. Д. Лагутін. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, КОО, 2002. – 215 с.
14. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з курсу "Гроші та кредит" для студентів спеціальності 8.000007 денної форми навчання / укл. О. Ю. Проскура. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2004. – 24 с.
15. Мних М. В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика : монографія / М. В. Мних. – К. : Знання України, 2006. – 284 с.
16. Податковий кодекс України № 2755 – 17 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2011. – № 13 – 17. – Ст. 112 із змін. – С. 3–342.
17. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 17.12.96. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 5 – 6. – Ст. 30 із змін. – С. 65–78.
18. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності : монографія / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко та ін. ; за заг. ред. В. М. Гриньової. – Х. : ХДЕУ, 2002. – 464 с.
19. Про державний бюджет України на 2011 рік : Закон України від 29.12.10. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2011. – № 7 – 8. – Ст. 52 із змін. – С. 5–142.
20. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.10 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 2 – 3. – Ст. 11 із змін. – С. 34–45.

21. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.99. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1999. – № 29. – Ст. 238 із змін. – С. 23–85.
22. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.93. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1993. – № 17. – Ст. 184 із змін. – С. 55–57.
23. Про страхування : Закон України від 07.03.96. // Урядовий кур'єр. – 1996. – № 72–73. – С. 56–88.
24. Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2012 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2013 і 2014 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.11. – № 907 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2011. – № 47. – С. 12–18.
25. Про схвалення Прогнозу показників зведеного бюджету України за основними видами доходів, видатків і фінансування на 2011 – 2013 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.09.09. – № 988 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2009. – № 37. – С. 41–48.
26. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.06 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. – № 31. – Ст. 268 із змін. – С. 32–118.
27. Страхування : підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.
28. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 324 с.
29. Школьник І. О. Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку : монографія / І. О. Школьник. – Суми : Мрія; УАБС НБУ, 2008. – 348 с.
30. Юхименко П. І. Теорія фінансів : підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник ; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : Центр навч. л-ри, 2010. – 576 с.

Ресурси мережі Інтернет

31. Про грошову реформу : Указ Президента України від 25.08.96. – № 762/96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
32. Налоги и бухгалтерский учёт [Электронный ресурс]. – Режим доступу : www.basa.tav.kharkov.ua.
33. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.
34. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
35. Сервер Державного комітету статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
36. Сервер Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.
37. Сервер Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни
"ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання**

Укладач **Проскура Олена Юріївна**

Відповідальний за випуск **Гриньова В. М.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2013 р. Поз. № 50.

Підп. до друку Формат 60 × 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.
Ум.-друк. арк. 2,75. Обл.-вид. арк. 3,44. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

---

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*